

Reforma constitucional

Els alcaldes que vingueren del fred

Vingueren del nord a principis dels setanta, es compraren un xalet i molts d'ells començaren a viure la seva segona vida. Ara, són residents comunitaris que poden ser alcaldes o regidors segons una nova reforma constitucional. Ells, però, només volen viure a Europa.

El Ple del Tribunal Constitucional va decidir per unanimitat el passat dia 1 de juliol reformar la Constitució espanyola per tal de permetre als ciutadans de la CE residents a l'estat espanyol ser elegits en els comicis municipals.

Aquesta modificació constitucional ha estat considerada necessària per tal d'adaptar-se a les estipulacions del Tractat d'Unió Europea, aprovat a Maastricht el mes de desembre passat. El que es reforma, doncs, és l'article 13 de la Constitució, que limita els drets electorals als ciutadans amb nacionalitat espanyola "tret el que, d'acord amb els criteris de reciprocitat, es pugui establir per tractat o llei per al dret de sufragi actiu (ser elector) en les eleccions municipals". En aquest sentit, la modificació ha consistit a ampliar aquesta condició al sufragi passiu (ser elegible) per als esmentats comicis municipals.

En definitiva, tots els residents comunitaris censats a l'estat espanyol podran, a partir d'aquesta reforma constitucional, ser elegits alcaldes o regidors del municipi on estiguin empadronats si la majoria de l'electorat ho decideix així en els comicis municipals.

Tenint en compte les dades del Ministeri de l'Interior, 272.838 ciutadans comunitaris vivien legal-

ment a l'estat espanyol l'1 de gener del 1992, incloent-hi els menors d'edat. Tanmateix, aquesta xifra correspon a les dades registrades en el cens oficial, cosa que no vol dir que sigui el reflex de la realitat de cada dia.

El fet és que molts ciutadans comunitaris

residents a l'estat espanyol no estan empadronats en cap municipi. Sigui per estalviar-se el pagament d'impostos, sigui per altres raons.

En resum, resulta gairebé impossible comptabilitzar la xifra real d'estrangers que viuen la major part de l'any a l'estat

espanyol, encara que es calculen en un milió i mig aproximadament.

Tanmateix, el que realment és important i cal destacar és la força que aquests residents poden exercir a partir d'ara en la vida política d'alguns municipis de la Costa Blanca i la Costa del Sol. De fet, alguna que altra alarma s'ha disparat en entreveure's la possibilitat que alguna alcaldia nacionalista es perdés a favor dels estrangers. Recordem que a les comarques de la Marina Baixa, sobretot, i la Marina Alta, hi ha algunes alcaldies que són nacionalistes en aquests moments.

Aquesta preocupació, però, no existiria si no fos pel fet que en alguns municipis d'aquestes comarques alacantines la població estrangera supera l'autòctona. Els casos més evidents són l'Alfàs del Pi (on el 80% de la població és estrangera), Calp, Altea, Benidorm, la Vila Joiosa, Torrevella, Xàbia, la Nucia i Dénia. Localitats on els residents comunitaris van decidir un dia instal·lar-se per muntar el seu negoci o, en la

A l'Alfàs, el 80% de la població és estrangera, però diu que està integrada.

RAFA GIL

majoria dels casos, per viure la seva segona vida, és a dir, jubilar-se.

UNA MIGRACIÓ PECULIAR

A primeries dels anys setanta, per raons d'alliberament econòmic entre d'altres, el turisme va irrompre a la costa mediterrània. L'estat espanyol oferia, aleshores, un panorama particularment atractiu per als ciutadans i les empreses turístiques europees: una morfologia física i climàtica més que excepcional, oposada a la dels països consumidors; una llegenda i un misteri a verificar; preus baixos; localització pròxima als països d'origen dels turistes; una legislació favorable en matèria d'inversions estrangeres i, finalment, una administració disposada a tot o a quasi tots els sacrificis per a fer-se amb la clientela.

Junt amb el turisme hotelier (itinerant) com a moviment de masses i de capitals, després de la Segona Guerra Mundial va aparèixer el turisme residencial, que es basa en la compra d'immobles per a viure ociosament en zones de qualitat climàtica.

Es tracta d'una migració molt singular, distinta a les conegudes. Per voluntat pròpia, les persones d'edat més avançada prenen la decisió d'emigrar. Aquesta emigració és un fet que cada dia palpen els autòctons dels pobles amb turisme residencial. Un fenomen sociològic al qual les autoritats no han prestat suficient atenció i, doncs, en desconeixen la magnitud.

El turisme residencial es caracteritza perquè el turista, generalment jubilat, compra una unitat de vivenda (xalet o bungalow) en una urbanització particular per a viure-hi la major part de l'any. Aquestes urbanitzacions particulars turístiques són una mena de nous nuclis urbans que es constitueixen als afores del nucli tradicional. Aquest és el cas de la Colònia Escandinava d'Alfàs del Pi, o de les urbanitzacions de la Serra d'Altea, entre d'altres repartides per la Costa Blanca.

Raons diverses han donat lloc a urbanitzacions amb residents d'una sola nacionalitat o a d'altres amb una amalgama d'estrangers de distints països. Quan les urbanitzacions han arribat a un determinat desenvolupament, es configuren com a minipobles separats de les limítrofs per un

mur invisible, ja que hi ha tota una sèrie d'elements que aglutinen els seus habitants: haver de pagar la quota de la comunitat, el bar, el supermercat, els problemes comuns de la urbanització, etc. Així, la integració cultural i lingüística és mínima o nul·la. En aquest sentit, l'anomenada fusió de cultures no és més que un mite. La varietat de nacionalitats, amb els seus peculiars caràcters sociològics, difícilment pot cristal·litzar en una comunitat on s'integren valencians amb danesos, anglesos, noruecs, alemanys, etc. A l'Alfàs del Pi, per exemple, hi conviuen més de 50 nacionalitats diferents. A més, si es té en compte que en la majoria dels casos es tracta de persones d'edat avançada, aliena a la vida laboral, cultural i política, la integració és, més que difícil, implantejable des del seu punt vista. Són gent molt

qualificada, amb un nivell econòmic mitjà o mitjà-alt que paga impostos i contribucions ciutadanes i que, sobretot, vol viure tranquil·lament. En definitiva, són gent molt organitzada en associacions cíviques, preocupats per la seva qualitat de vida i per millorar el seu entorn.

A l'Alfàs del Pi, el paradigma de les residències estrangeres i la colònia de noruecs més gran fora del país d'origen, se celebra fins i tot el dia nacional de Noruega, en què participen els pocs ciutadans

autòctons amb banderes escandinaves. És obvi, doncs, que la majoria dels residents estrangers no es plantegen integrar-se, entre altres coses perquè tampoc es veuen obligats a fer-ho per a viure com volen, és a dir, amb qualitat i tranquil·litat. És per això, també, que més que residents emigrats se'ls considera turistes residents, ja que no han hagut d'integrar-se en l'entramat social, polític i cultural per poder quedar-se a viure aquí.

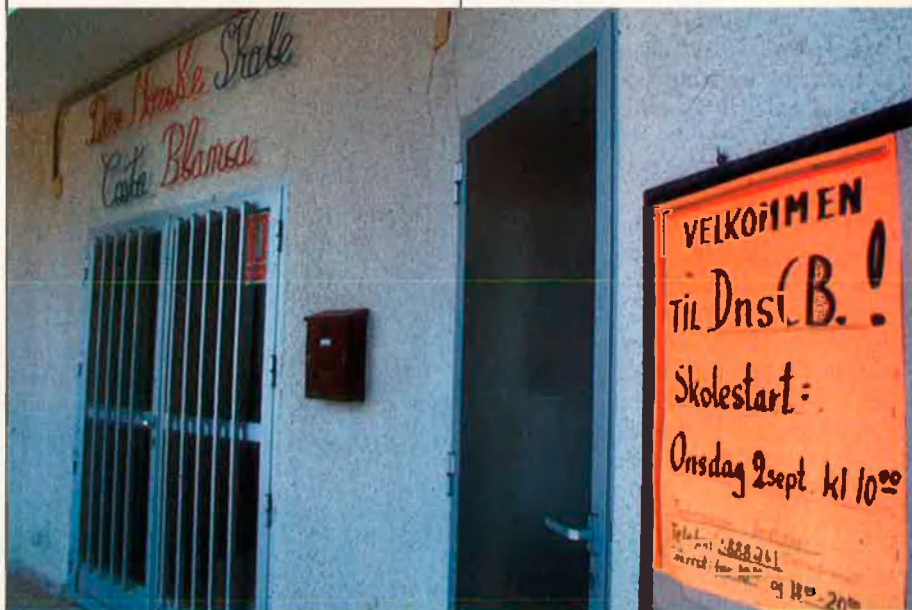
El seu món és la urbanització. Els seus problemes són l'enllumenat, el correu, les escombraries, l'ecosistema, l'especulació, el turisme de masses, les carreteres, etc. I la seva crítica més generalitzada i aferrissada: l'administració. En aquest sentit, tots coincideixen a mostrar indignació respecte al funcionament de la burocràcia. El testimoni és el següent: "L'arrogància i la poca paciència dels funcionaris és molt molesta. El funcionament és complicadíssim. No se'ns informa de com fer la declaració de la renda, les nostres pensions arriben sempre tardíssim, es perden els papers, i ningú no es preocupa de millorar aquesta situació. A més, amb aquest sistema, es perd molt de temps. A Europa no es funciona així. I això s'ha de millorar".

INTERESSOS CREATS

Tanmateix, el gran problema dels estrangers establerts en les nostres terres és la qüestió de la residència una vegada han arribat a una edat molt avançada i amb la salut delicada. Aquest és un tema molt important a l'hora de tractar qualsevol qüestió relacionada amb aquesta població es-

Egbert Gieskes, un enginyer holandès jubilat a Altea. RAFA GIL

La colònia escandinava d'Alfàs del Pi és la més gran fora dels països d'origen. RAFA GIL

trangera, ja que la major part són jubilats.

Al lloc on han triat viure la seva segona vida, les residències per a ancians no ofereixen suficients places ni prou garanties de qualitat. Cal, aleshores, tornar al país d'origen. I aquest és un altre tema que preocupa els nostres residents estrangers.

Anglaterra, Holanda i altres països, posen dificultats als jubilats que volen tornar-hi perquè els hospitals geriàtrics són plens. Els governs pensen que si tornen els seus ancians, no han de sortir les pensions fora, que són divises. Però, també diuen que un avi malalt costa al seu país molt més que el que representa la seva pensió. Alguns països europeus estan preocupant-se d'aquesta qüestió amb el convenciment que ajudar-los aquí els costa menys que repatriar-los.

Un tema en plena actualitat en alguns països europeus, on els jubilats ja han començat a organitzar-se per afrontar-lo políticament. I, també, una qüestió que tenen molt present tots els estrangers que un dia van venir a la costa mediterrània per viure relaxats i gaudir dels estalvis acumulats al llarg de la seva vida. Ara, només volen acabar dignament, i estan disposats a organitzar-se de la manera més factible per intentar, si més no, aconseguir-ho.

I, sens dubte, una bona oportunitat que han d'aprofitar és la nova reforma constitucional que els permetrà influir en la vida política municipal.

TRACTAT DE RECIPROCIAT

L'estat espanyol s'ha avançat a la CE i ha aprovat tractats de reciprocitat de vot local amb Holanda, Suècia, Dinamarca i Noruega: "els espanyols residents a Noruega i Suècia podran exercir-hi el dret al vot en les eleccions municipals i, a la vegada, els nacionals de Noruega, Holanda i Suècia podran fer-ho a l'estat espanyol, segons l'acord aprovat pel Consell de Ministres el 14 de juliol de 1989". Aquests acords se sumen als subscrits ja amb els Països Baixos i pretenen completar una directiva comunitària que encara no ha entrat en vigor, tendent a aconseguir que els ciutadans de la CE puguin participar activament en la vida política dels municipis i províncies on resideixen. Els requisits exigits són els següents: posseir el permís de residència a l'estat espanyol legalment i ininterrompudament durant un període mínim de tres anys, i estar domiciliats i inscrits en el padró del municipi on correspongui votar.

Val a dir que, encara que l'estat espanyol hagi aprovat aquests tractats de reciprocitat sobre el vot local amb Noruega, Suècia

Dalt: A la Costa Blanca es publiquen diverses publicacions per als residents estrangers. **Baix:** Una morfologia física i climàtica excepcional i atractiva, oposada a la dels països consumidors. RAFA GIL

i Holanda, no significa que existeixi en la pràctica. De fet, resulta que l'acord bilateral es compleix en els altres països, però aquí no. Actualment, els ciutadans amb nacionalitat espanyola residents en aquests països ja exerceixen el dret a sufragi municipal.

És per això que, amb motiu de les eleccions municipals de 1991, els residents holandesos, danesos i noruecs feren sentir la seva veu de protesta. El profund malestar en el col·lectiu va fer que es mobilitzessin diverses associacions i advocats per reclamar les pertinents explicacions per part del govern espanyol. La resposta, però, no ha estat del tot convincent.

Ara, quan encara no han aconseguit aquest dret de vot, es reforma la Constitució i se'ls permet ser elegits en els comicis municipals.

Les reaccions davant d'això han estat, sobretot, cauteloses, tant per part dels polítics autòctons com per part dels estrangers, que no deixen d'estar molt al corrent de la seva situació com a residents comunitaris.

Egbert Gieskes, un holandès resident a Altea des de fa sis anys, parla en nom de la comunitat: "Sense marcar-nos l'objectiu d'arribar a l'alcaldia, aprofitarem aquesta nova reforma constitucional per organitzar-nos de la manera més factible i intentar que els nostres drets siguin representats als ajuntaments". Aquesta és, sens dubte, l'opinió que mereix el tema per a la majoria dels estrangers residents a les comarques de la Marina Alta i Baixa. Una vegada més, el seu objectiu no és interferir la política municipal establerta, sinó millorar la seva situació. Organitzats al voltant de

clubs o colònies de totes les nacionalitats, i assessorats jurídicament, els estrangers comunitaris es plantegen seriosament la porta que se'ls obre. La fórmula política escollida serà la formació de grups de pressió en algunes de les localitats on puguin tenir més representació. I els seus vots, més que cap a una llista electoral encapçalada per un ciutadà estranger, anirà cap al grup polític que més ressò es faci de les seves reivindicacions. I aquí comença la batalla per aconseguir l'anomenada "quota d'estrangers". Encara que, això, cap partit polític ho hagi afirmat oficialment, no deixa de ser més real encara que la possibilitat de tenir un alcalde provinent del fred. No ho oblidem, ells volen viure a Europa.

Maite Ferrando